

PROVINSIALE EKSAMEN

JUNIE 2022

GRAAD 10

REKENINGKUNDE

11 bladsye

NASIENRIGLYNE

NASIENBEGINSELS:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie. (geen vreemde-item-stafpunte vir misplaaste items nie.) Geen dubbelpenaliserings toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Ken volpunte toe vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings.
4. Indien 'n vooraansuiweringssyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui in memo vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metode punt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
8. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. Let wel: kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷, wees of per memo.
9. 'Een deel korrek' beteken 'bewerking en een deel korrek'. Wanneer metode punte toegeken word vir een deel korrek, moet die nasiener die redelikheid van die antwoord ondersoek en een deel moet korrek wees alvorens punte toegeken kan word. Indien 'n syfer 'n metode punt verdien het, word dit as 'een deel korrek' beskou.
10. In bewerkings, moet nie punte toeken vir bewerking nie as teller en noemer omgeruil is – hierdie is ook van toepassing op verhoudings.
11. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. Dui aan met 'n .
12. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die nasienriglyne verskaf.

Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

VRAAG 1: KONSEPTE EN ONTLEDING VAN TRANSAKSIES

1.1 KONSEPTE

1.1.1	D ✓
1.1.2	A ✓
1.1.3	B ✓
1.1.4	E ✓
1.1.5	C ✓

5

1.2 ONTLEDING VAN TRANSAKSIES

	ALGEMENE GROOTBOEK		VERGELYKING		
	Rekening Gedebiteer	Rekening Gekrediteer	B	E	L
Bv.	Lone	Bank	- 500	- 500	0
1.2.1	Handelsvoorraad✓	Krediteurekontrolle✓	+9 720 *✓✓	0	+9 720 ☑
1.2.2	Debiteurekontrolle✓	Kleinkas	+450✓ -450✓	0	0
1.2.3	Debiteurekontrolle	Verkope✓	+4 500 ✓	+4 500✓	0
	Koste van Verkope✓	Handelsvoorraad✓	-2 500 ✓☑	-2 500 ✓☑	0
1.2.4	Krediteure- kontrolle	Toerusting✓	-2 400✓	0	-2 400✓
1.2.5	Bank	Debiteurekontrolle✓	+3 400✓ -3 400✓	0	0
	Korting Toegestaan✓	Debiteurekontrolle✓	-100✓	-100✓	0
1.2.6	Lening: Perm ✓	Bank	-40 000 ✓✓	0	-40 000 *☑
	Rente op lening✓	Bank✓	-4 000 ✓	-4 000 *☑	0

35

*Indien bates foutief is, ken punte toe vir korrekte inskrywing by laste. (1.2.6 – dieselfde prosedure)

TOTAAL

40

VRAAG 2: SALARISSE EN LONE

2.1 LONE

2.1.1	Noem TWEE verskille tussen <i>salarisse</i> en <i>lone</i> .		<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>4</td></tr> </table>		4
	4				
	Aanvaar enige geldige antwoorde ✓✓✓✓ (1 x 4)				
	SALARISSE	LONE			
Betaal maandeliks	Betaal weekliks				
Verdien teen 'n vaste bedrag per maand	Verdien teen 'n uurlikse tarief/ eenhede geproduseer				
Gewoonlik geen oortyd nie, ontvang soms bonusse, aansporings en kommissie.	Verdien 'n basies en oortyd	<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>1</td></tr> </table>		1	
1					

2.1.2	Aan watter organisasie word LBS betaal? Skryf jou antwoord volledig uit.	<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>1</td></tr> </table>		1
1				
Suid Afrikaanse Inkomstediens ✓				

2.1.3	Wat is die verskil tussen <i>aftrekkings</i> en <i>bydraes</i> ?		<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>4</td></tr> </table>		4
	4				
	Aanvaar enige geldige antwoorde ✓✓ ✓✓ (2 x 2)				
AFTREKKINGS	BYDRAES				
Bedrae afgetrek van 'n persoon se bruto loon/salaris en oorbetaal aan die spesifieke institute. ✓✓	Addisionele bedrae wat namens die werknemer deur die werkgewer betaal word. ✓✓				
Een punt vir gedeeltelik korrekte antwoorde		<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>4</td></tr> </table>		4	
4					

2.1.4	<p>Bereken die totale oortydure wat Jonas vir die week gewerk het.</p> $32 \text{ ure} \times 13,50 = R432 \checkmark$ $R675 \checkmark - R432 \checkmark = R243$ $\frac{243}{20,25} \checkmark$ $= 12 \text{ ure} \checkmark \text{ Een deel korrek}$	<div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; margin: 0 auto; text-align: center;">6</div>
2.1.5	<p>Noem die statutêre of wetlike aftrekking wat NIE afgetrek is van Jonas se loon NIE. Moenie jou antwoord afkort nie.</p> <p>Werkloosheidsversekeringsfonds \checkmark</p>	<div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; margin: 0 auto; text-align: center;">1</div>
2.1.6	<p>Verwys na VRAAG 2.1.5. Hoeveel moes van Jonas se loon afgetrek geword het.?</p> $R432 \times 1\% = R4.32 \checkmark \checkmark \text{ Een deel korrek}$ <p>Sien 2.1.4</p>	<div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; margin: 0 auto; text-align: center;">2</div>
2.1.7	<p>Verwys na VRAE 2.1.5 en 2.1.6. Hoeveel is verskuldig aan die Departement van Arbeid aan die einde van die maand? (Aanvaar daar is vier weke in die maand)</p> $R4.32 \times 2 = R8,64 \checkmark \checkmark$ <p>Sien 2.1.5 OF</p> $(R432 \times 2) \times 1\% = R8,64 \checkmark \checkmark \text{ Een deel korrek}$ <p>R864</p> <p>Sien 2.1.4</p>	<div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; margin: 0 auto; text-align: center;">2</div>
		<div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; margin: 0 auto; text-align: center;">20</div>

2.2 SALARISJOERNAAL

Salarisjoernaal van Rapid Realtors vir Maart 2022

SJ 0

Werknemer	VERDIENSTE		AFTREKKINGS				Totale Aftrekkings	Netto Salaris	BYDRAES		
	Basiese Salaris	Kommissie	LBS	Mediese Fonds	Pensioen Fonds	WVF			Mediese fonds	Pensioen Fonds	WVF
J. Smith	17 000	✓✓ 2 500	2 750	✓✓ 900	✓1 275	✓170	☑ 5 095	☑14 405	☑1 800	☑1 275	☑170
H. Sonum	✓ 17 000	*✓ 0	✓✓ 1 250	✓✓ 900	✓1 275	✓170	☑ 3 595	☑13 405	☑1 800	☑1 275	☑170
TOTAAL	✓34 000	✓ 2 500	4 000	☑1 800	☑ 2 550	☑ 340	8 690	☑27 810	3 600	2 550	340

30

TOTAAL

50

VRAAG 3: ALGEMENE JOERNAAL

3.1 ALGEMENE JOERNAAL VAN JEVON WINKELS (Joernaalbeskrywings/redes word nie verlang nie)								
					Debiteure-kontrole		Krediteure-kontrole	
Dat.	Besonderhede	F	Dt	Kt	Dt	Kt	Dt	Kt
31	Totale	a/b			825	116	268	384
1	Oninbare skuld		1 440 ✓✓					
	G. Molefe			1 440✓✓		☒ 1 440		
2	M. Naude (Krediteur)		✓280				✓280	
	M. Naude (Debiteur)			✓280		✓280		
3	Onttrekkings		✓1 200					
	Handelsvoorraad			✓1 200				
4	Vaste deposito: RSA		✓3 000					
	Rente op vaste deposito			✓3 000				
5	G. Levy		✓280		✓280			
	G. Chetty			✓280		✓280		
6	M. Smith		✓✓102		☒ 102			
	Rente op agterstallige debiteure			✓✓102				
	Een punt vir korrekte besonderhede en bedrae		Een punt vir totale		☒	1 207	2 116	548 384

TOTAAL

23

VRAAG 4: KREDITEURE VERSOENING EN INTERNE KONTROLE

4.1.1

ALGEMENE GROOTBOEK VAN BLUE WATER HANDELAARS

BALANSSTAAT REKENING AFDELING									
KREDITEUREKONTROLE									
Mrt	31	Bank en korting ontvang	KBJ	✓34 250	Mrt	1	Saldo	a/b	✓4 380
		Totale Terugsendinge	KAJ	✓2 108		31	Totale Aankope (44 800✓ – 900✓✓)	KJ	☑43 900
		Joernaaldebite (3 290✓ + 640✓✓)	AJ	☑3 930			Joernaalkrediete (1 290✓ + 260✓✓)	AJ	☑1 550
		Saldo	o/b	☑9 542					
				49 830					49 830
					Apr	1	Saldo	a/b	☑9 542

17

4.1.2

KREDITEURELYS VAN BLUE WATER HANDELAARS SOOS OP
31 MAART 2022

NAAM		Krediet
PE Handelaars (3 890✓ – 900✓✓ – 640✓)	Een deel korrek	☑2 350
Together Winkels (1 300✓ + 1 480✓)	Een deel korrek	☑2 780
Lindiwe Handelaars (4 512✓ – 1 480✓)	Een deel korrek	☑3 032
Nommer Een Motors (3 100✓ – 860✓ – 860✓)	Een deel korrek	☑1 380
Frans Verspreiders (-260✓ + 260✓)		0
	Een deel korrek	☑9 542

18

4.2 INTERNE KONTROLE

4.2.1	Verskaf TWEE interne kontrole maatreëls wat deur Lindiwe Handelaars geïmplementeer kan word om voorraad effektief te bestuur.	4
<p>Enige twee aanvaarbare antwoorde ✓✓ ✓✓ (Een punt vir gedeeltelik korrekte antwoorde.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verpakkingsmateriaal moet van 'n goeie kwaliteit wees. • Kontroleer of die voorraad in 'n goeie toestand is voor aflewering aan die klant. • Kontroleer dat die voorraad verpak ooreenstem met die bestelling wat deur die klant geplaas is. 		

4.2.2	Stel aksies voor wat geneem behoort te word deur Lindiwe Handelaars om sy klante te behou. Verskaf TWEE punte.	4
<p>Enige twee aanvaarbare antwoorde ✓✓ ✓✓ (Een punt vir gedeeltelik korrekte antwoorde.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Staan 'n handelskorting toe aan Blue Water Handelaars of korting vir vroeë betalings. • Hou die klant op hoogte indien daar enige uitdagings ervaar word ten opsigte van die aflewering van goedere. 		

TOTAAL

43

VRAAG 5: KONSEPTE, ALGEMENE GROOTBOEK EN INTERNE KONTROLE

5.1 KONSEPTE

5.1.1	Waar ✓
5.1.2	Vals ✓
5.1.3	Waar ✓
5.1.4	Waar ✓

4

5.2.1 ALGEMENE GROOTBOEK REKENINGE

ALGEMENE GROOTBOEK VAN SOLLY GROOTHANDELAARS

Dt		DEBITEUREKONTROLE										Kt
Mei	1	Saldo	a/b	24 200	00	Mei	31	Joernaal krediete	AJ	1 210	00	
	31	Joernaal debiete	AJ	1 460	00			Bank en korting toegestaan ✓	KOJ	✓4 280	00	
		Verkope ✓	DJ	✓12 800	00			Debiteure afslag ✓	DAJ	✓1 200	00	
		Kleinkas ✓	KKJ	✓280	00			Saldo	o/b	☑ 32 050	00	
				38 740	00					38 740	00	
Jun	1	Saldo	a/b	☑32 050	00							

10

Dt		HANDELSVOORRAAD								Kt	
Mei	1	Saldo	a/b	28 300	00	Mei	31	Donasies	AJ	2 400	00
	31	Bank✓	KBJ	✓27 900	00			Koste van Verkope✓	DJ	✓6 400	00
		Krediteure-kontrole✓	KJ	✓25 990	00			Koste van Verkope✓	KOJ	✓22 000	00
		Koste van Verkope✓	DAJ	✓600	00			Krediteure-kontrole✓	KAJ	✓4 800	00
		Kleinkas✓	KKJ	✓380	00			Saldo	o/b	☑47 570	00
				83 170	00					83 170	00
Jun	1	Saldo	a/b	☑47 570	00						

16

Dt		SKRYFBEHOEFTES								Kt	
Mei	1	Totaal	a/b	4 800	00	Mei	31	Krediteure-kontrole✓	KAJ	✓175	00
	31	Bank✓	KBJ	✓1 620	00			Totale	o/b	☑7 745	00
		Krediteure-kontrole✓	KJ	✓1 500	00						
				7 920	00					7 920	00
Jun	1	Totaal	a/b	☑7 745	00						

8

5.2.2 INTERNE KONTROLE

(a)	Verduidelik die betekenis van die konsep <i>kredietterme</i> .	
	Enige EEN geldige punt ✓✓ (Een punt vir gedeeltelik korrekte antwoorde.)	
	Die tydskuur toegelaat om te betaal vir goedere en dienste, wat op krediet gekoop is, wat die aantal paaiemente, rente ens. sal insluit.	2

(b)	Verskaf TWEE maatreëls wat deur die besigheid geïmplementeer kan word om vroeë betalings aan te moedig.	
	Enige TWEE geldige punte ✓✓ ✓✓ (Een punt vir gedeeltelik korrekte antwoorde.)	
	<ul style="list-style-type: none"> • Evalueer debiteure voor goedere op krediet aan hul verkoop word. • Stel herinneringe op, byvoorbeeld stuur SMS/maandelikse state. • Hef rente op agterstallige debiteure rekeninge. • Gee kortings vir vroeë betalings. 	4

TOTAAL

44

TOTAAL: 200